

Examenjaarverslag 2007

Dienst Financiën en Control
Nijmegen, april 2008

Inleiding

Systematisch op cyclische wijze werken de onderwijsteams van ROC Nijmegen aan de kwaliteit van hun examen. Daarbij worden zij binnen de sectoren ondersteund door examendeskundigen. Binnen de werkgroep examinering delen de examendeskundigen hun ervaringen en worden gezamenlijke producten ontwikkeld.

Een belangrijk basisdocument binnen ROC Nijmegen is het handboek examinering. Hierin zijn alle belangrijke aspecten rond examinering geregeld. Sectorale uitwerkingen of afwijkingen zijn eventueel in aparte sectorhandboeken geregeld.

Via gerichte onderzoeken houden de teams/sectoren grip op de ontwikkeling van de onderwijsproducten en de afnameprocessen. Hiervoor worden o.a. de volgende onderzoeken gehanteerd:

- CITO-monitor (zelfevaluatie).
- Examenenquête
- JOB enquête
- Interne en externe audits (KCE, CINOP)
- Ingediende bezwaarschriften

Op basis van de verzamelde kennis over de examenkwaliteit worden jaarlijks verbeterplannen opgesteld.

Het Kwaliteit Centrum Examinering (KCE) hield in het studiejaar 2006-2007 toezicht op de kwaliteit van de examinering binnen het mbo. Daartoe onderzocht KCE periodiek (via audits) bij alle ROC's de examenprocedures en de examenkwaliteit. KCE hanteert daarbij 8 standaarden verdeeld over 5 domeinen: validering door belanghebbenden, deskundigheid van betrokkenen, het instrumentarium, de processen en wettelijke vereisten.

Domein A: Validering door belanghebbenden

Standaard 1 (Niveau exameneenheid)

Het beroepenveld heeft vertrouwen in de kwaliteit van de examinering.

Standaard 2 (Niveau exameneenheid)

De student is tevreden over de kwaliteit van de examinering.

Domein B: Deskundigheid van betrokkenen

Standaard 3 (niveau exameneenheid)

De betrokkenen bij examinering zijn deskundig.

Domein C: Exameninstrumentarium

Standaard 4 (Niveau examenvariant)

Het exameninstrumentarium voldoet inhoudelijk aan de uitstroomseisen.

Standaard 5 (Niveau examenvariant)

Het exameninstrumentarium voldoet aan toetstechnische kwaliteitseisen.

Domein D: Processen

Standaard 6 (Niveau exameneenheid)

De examineringsprocessen zijn transparant.

Standaard 7 (Niveau exameneenheid)

De examineringsprocessen zijn geborgd.

Domein E: Wettelijke vereisten

Standaard 8 (Niveau instelling)

De instelling voldoet aan de wettelijke vereisten rondom examinering.

De keuze van de te onderzoeken opleidingen per ROC gebeurt op basis van een steekproef. Zo heeft ook ROC Nijmegen een onderzoek ondergaan.

Hieronder volgt een samenvattend verslag per sector met daarin de analyse van kwaliteit van de examinering in 2007 en de vertaling daarvan naar verbeteracties.

Sector Economie.

De examenprocessen van de sector Economie worden uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van de Examencommissie. Deze wordt ondersteund door een aantal beleidsmedewerkers, waaronder de twee examensdeskundigen en een Examenbureau. De examencoördinatoren van de opleidingen krijgen adviezen van de examensdeskundigen. In de ROC werkgroep examinering wordt de ROC-brede lijn vormgegeven.

In 2007 zijn de volgende punten op het gebied van de examinering bereikt c.q. uitgevoerd: de examencoördinatoren zijn geschoold op het gebied van borging van zowel eindtermgerichte als CGO examens. Alle teams hebben de CITO-monitor gebruikt ter evaluatie van hun examinering. Er is een workshop competentie gericht beoordelen ontwikkeld en aangeboden. Examens en OERen uit de verschillende teams zijn gescreend. Het sectorhandboek Examinering is geëvalueerd en bijgesteld. Zowel onder studenten als in het werkveld zijn enquêtes gehouden naar de ervaringen met de examinering. Ten behoeve van het tevredenheidsonderzoek onder studenten zijn er vragenlijsten opgesteld. Verder zijn er audits geweest van KCE en Onderwijsinspectie. Aan het begin van schooljaar 2007/2008 is een activiteitenplan kwaliteit van examinering opgesteld.

De examenkwaliteit is op diverse manieren gemeten: allereerst intern d.m.v. de interne steekproef examens. Hierin werd van ieder team minimaal 1 examen met bijbehorende processen gescreend. Met de uitkomsten werden verbeteringen gerealiseerd. Zo werd ook gewerkt met de OERen. De uitkomsten van de CITO-monitor zijn gebruikt om een teamverbeterplan op te stellen. Op het concept KCE auditrapport is door de examensdeskundigen gereageerd. Omdat KCE later in het jaar van zijn taak ontheven werd, is er geen definitief rapport meer verschenen. In december 2007 is er een nulmeting geweest van een aantal kwalificaties door de Onderwijsinspectie, de nieuwe toezichthouder examinering.

De examenkwaliteit blijkt door alle inspanningen verder vooruitgegaan te zijn, hoewel hier en daar nog wel verbeteringen te realiseren zijn. Deze geconstateerde verbeterpunten werden opgenomen in de verbeterplannen voor 2008.

Algemeen zijn de volgende punten opgenomen in de verbeterplannen: naast de succesvolle workshop CGO beoordelen, wordt er een workshop OER maken ontwikkeld. De resultaten van de CITO monitor van januari 2008 zullen waar nodig gebruikt worden ter verbetering van de examinering. Er worden eigen ROC standaarden ontwikkeld op het gebied van de examenkwaliteit. Verder komt er een (externe) scholing voor assessoren van de verschillende teams. De meting van de tevredenheid van de studenten zal een aantal keren per jaar door het Examenbureau uitgevoerd worden. De interne audit blijft gehandhaafd: van ieder team worden minimaal 2 examens en de bijbehorende examenprocessen onderzocht. Tot slot zal er in het voorjaar een audit door de Inspectie worden uitgevoerd.

Sector Zorg en Welzijn

Interne ontwikkelingen

Vanuit de visie op competentiegericht onderwijs van de sector Zorg en Welzijn zijn de belangrijkste kaders en uitgangspunten voor het beoordelingsconcept van de kwalificerende beoordeling:

- Mogelijke beoordelingsinstrumenten: beoordelingsportfolio, beroepsgesprek (criteriumgericht interview), meesterproef
- De proeve van bekwaamheid maakt onderdeel uit van het beoordelingsportfolio
- Voor opname in het beoordelingsportfolio komen in aanmerking: BPV-beoordelingen, Proeven van Bekwaamheid, beoordelingen van de projectenleerlijn, bewijzen van eerder en / of elders verworven competenties, et cetera. Deze bewijzen moeten voldoen aan vooraf vastgestelde criteria.
- Dekking van kerntaken dient 100% te zijn.

In 2007 zijn de volgende verbeteracties uitgevoerd:

- Herziening informatiegids voor studenten;

- Scholingen zijn gerealiseerd.
- Er is een begin gemaakt met assessorentrainingen.
- Een deel van de instrumenten van examinering zijn herzien, een ander deel wordt in 2008 herzien.
- Daarnaast zijn landelijk ontwikkelde producten die voldoen aan inspectie-eisen ingekocht.
- Er is een begin gemaakt met het herschrijven van het Handboek Examinering om aan te sluiten bij de competentiegerichte opleidingen.
- Bij de opleiding verpleegkunde is een audit naar de transparantie en borging uitgevoerd door het CINOP. Aanbevelingen uit de audit worden in 2008 ter hand genomen.
- Tot slot heeft het cyclisch proces een impuls gekregen door het verstevigen van de positie van de sectorexamencommissie.

Resultaten

De stand van zaken aan het eind van 2007 is gemeten met behulp van de:

- CITO-monitor: De belangrijkste conclusies zijn: de sector scoort een goed op standaard 3, 7, en 8 een voldoende op standaard 4 en 5 een matig op standaard 2 en 6 en een onvoldoende op standaard 1.
- Examen-enquête, respondenten reageerden positief over de opzet van het examen, de relatie met bestuderen onderwerpen en de beschikbare tijd. Minder tevreden is men over het taalgebruik, de cesuur en het niet ongestoord te kunnen werken.
- JOB-enquête: respondenten hebben het cluster toetsing in de JOB-enquête in 2007 in zijn geheel beoordeeld met een 3,5 op een 5-puntsschaal (5 = zeer tevreden).
 - KCE-audit 2006: er is alleen een conceptrapport verschenen. De adviezen worden meegenomen in het optimaliseren van de examenproducten.
- Externe examenaudit CINOP, de opleiding kan zich onvoldoende verantwoorden op standaard 6 (transparantie) en standaard 7 (borging).
- Bezwaarschriften: van de 55 ingediende bezwaarschriften zijn 42 gehonoreerd en 13 afgewezen. Het grootste deel betrof het individuele examenresultaat en fouten op het verstrekte tussentijdse resultatenoverzicht.

Verbeterplan(nen) en -acties voor 2008

Voor 2008 zijn de volgende verbeteracties gepland.

- Assessorstraining van medewerkers en praktijkbeoordelaars uit het werkveld.
- Opstellen en implementeren van een sectorbreed deskundigheidsplan voor examenfunctionarissen voor de middellange termijn.
- Invoering van ROC-brede checklisten bij de constructie van competentiegerichte exameninstrumenten.
- Begeleiding CINOP bij examenconstructie UV en AG.
- invoering van ROC-brede checklisten bij de vaststelling van competentiegerichte exameninstrumenten.
- Herziening Handboek Examinering op competentiegerichte examinering.

Sector Techniek

Organisatorisch zijn er in 2007 binnen de sector Techniek veel dingen gewijzigd. Naast wisselingen in het managementteam heeft er ook een reorganisatie op teamniveau plaatsgevonden.

De invoering van competentiegericht onderwijs is een belangrijke ontwikkeling die de gemoederen binnen Techniek de afgelopen en zeker ook de komende periode bezig houdt.

Per kwaliteitsstandaard worden de analyse van de resultaten van de verbeteracties in 2006 en 2007 en de verbeteracties voor 2008 weergegeven:

- Standaard 1 gaat over het vertrouwen van het bedrijfsleven in de kwaliteit van examinering. In 2006 is in opdracht van het ROC een regionaal imago-onderzoek uitgevoerd onder het werkveld. Techniek scoort als sector een 6,5 als rapportcijfer. T.a.v standaard 1 wordt vooral ingezet op contacten met het werkveld op teamniveau. Er zijn extra middelen vrijgemaakt om de (bestaande) werkveldcommissies nieuw leven in te blazen.

- Standaard 2 gaat over de tevredenheid van de student over de kwaliteit van examinering. Jaarlijks wordt er een studenten enquête afgenomen. De scores zijn voldoende en gestegen na de vorige afname. Binnen de teams zijn verder steekproefsgewijs studenten gevraagd het examen na afname te evalueren. Resultaten daarvan worden gebruikt om, indien nodig examens te verbeteren.
Voor standaard 2 is afgesproken dat er standaard tweemaal per jaar gesprekken gepland gaan worden met studenten waarin onderwijszaken aan de orde komen. Voor deze zogenaamde studentenplatforms is een format opgesteld voor de gespreksonderwerpen.
- Standaard 3 betreft de deskundigheid van alle betrokkenen bij examinering. In het handboek examinering worden de competenties van alle betrokkenen bij examinering beschreven. In 2006 heeft het Cito een inventarisatie gedaan naar de scholingsbehoefte. Op grond daarvan is een scholingsvoorstel geschreven waarvan de meeste onderdelen inmiddels zijn uitgevoerd. De focus gaat nu steeds meer gericht worden op competentiegericht beoordelen en examineren.
Voor standaard 3 is afgesproken dat de scholingsbehoefte (ook op taken) wordt meegenomen in de jaarlijks te houden functioneringsgesprekken. Er zijn nieuwe examendeskundigen benoemd en deze worden geschoold. Scholingsplannen liggen verder vooral in de richting van competentiegericht onderwijs, studieloopbaanbegeleiding en assessorentrainingen.
- Standaard 4 en 5 beoordelen de kwaliteit van ingezette examenproducten. Bij Techniek worden veel examenproducten ingekocht bij kenniscentra. Steekproefsgewijs worden de examenproducten gecontroleerd door de examendeskundigen.
Voor standaard 4 en 5 zijn geen verbeteracties geformuleerd. De controle op de examenproducten blijft.
- Standaard 6 doet een uitspraak over de mate van transparantie van de examineringprocessen. De examineringprocessen bij Techniek zijn te vinden in het handboek examinering Techniek. Dit handboek wordt voortdurend geactualiseerd. Naar aanleiding van de resultaten van de KCE-audit van 2006-2007 zijn verbeteringen in de organisatie doorgevoerd: herkansingsregelingen en regelingen voor inzage zijn opgenomen in de procedures en procedures voor vormen van competentiegericht beoordelen zijn toegevoegd. De sector kiest niet voor een sectorbreed examenbureau dat examens organiseert en archiveert. Dit gebeurt binnen de teams.
Werken volgens de procedures blijft een aandachtspunt voor standaard 6. Competentiegerichte OER'en blijven de aandacht houden want zijn volop in ontwikkeling. Het handboek examinering wordt ook op dit terrein aangevuld met nieuwe formats en procedures.
- Standaard 7 gaat over de borging van de examineringprocessen. De controle op het werken volgens de afgesproken procedures is inmiddels beter georganiseerd en enorm toegenomen. De examendeskundigen hebben daarin een belangrijke rol gekregen. Middels interne audits wordt de vinger aan de pols gehouden. We zien dan ook een vooruitgang op deze standaard.
Bij standaard 7 is vooral het formaliseren van de werkwijze en de bewijzen daarvoor verzamelen een aandachtspunt.
- Standaard 8 behelst de wettelijke vereisten rondom examinering. De sector voldoet aan deze eis door het aanleveren van een OER voor elke gegeven opleiding, het aanleveren van het handboek examinering en het aanleveren van het examenjaarverslag waarvan dit een samenvatting is.
Voor standaard 8 zijn geen verbeteracties geformuleerd.

Sector MBO College De Maasvallei

In 2007 heeft er wederom een groei van competentiegerichte opleidingen plaatsgevonden, die vallen onder de experimenteerregeling.

De ontwikkeling en implementatie van deze opleidingen vergen de nodige aandacht. Niet enkel worden nieuwe beoordelingsmodellen opgesteld, ook de scholing van assessoren wordt komend jaar stevig ter hand genomen.

Elk team heeft een op maat gemaakt verbeterplan en scholingsplan opgesteld.

We richten ons met betrekking tot het exameninstrumentarium (inhoudelijk en toetstechnisch) waar mogelijk op het inkopen van examenproducten die al zijn goedgekeurd. Of er wordt aangesloten bij een Consortium of ander samenwerkingsverband.

Op het gebied van borging examenprocessen is wederom voortgang geboekt. De examenorganisatie en de werkprocessen zijn vastgelegd en worden bewaakt.

Sector Educatie, AKA – opleiding

Bij de verbetering van ons examenproces in 2007 hebben we van de volgende bronnen gebruikgemaakt: de resultaten uit de enquêtes onder studenten en beroepenveld en de KCE -standaarden.

Allereerst hebben we het examenproces vereenvoudigd en transparanter gemaakt. AKA werkt volgens het principe van competentiegericht leren. Consequentie daarvan is dat een student veel bewijzen moet verzamelen waarmee hij aantoont dat hij competent is. Vaak zien de studenten door de bomen het bos niet. Ze vinden dat ze te veel papieren moeten invullen, hebben in veel gevallen een onduidelijk beeld van competentiegericht onderwijs en de eisen die gesteld worden om voor een diploma in aanmerking te komen. In 2007 hebben we er hard aan gewerkt het examendossier toegankelijker te maken door het taalgebruik af te stemmen op de AKA – student, meer voorlichting te geven over wat er van studenten wordt verwacht en de papierwinkel terug te dringen. Zo hebben onze studenten veel meer overzicht en weten zij beter wat hen te wachten staat.

2007 heeft ook in het teken gestaan van een betere afstemming van het leerproces op de afzonderlijke student. Resultaat daarvan is onder andere dat onze examenplanning flexibel is geworden. Er zijn verschillende momenten waarop een student zijn AKA – opleiding kan afronden. Klaar is klaar en heb je meer tijd nodig voor het examen, dan is die mogelijkheid er ook.

Het team heeft zich verder bekwaamd. Er zijn scholingen geweest over hoe de werk- en leermeesters het onderwijs Nederlands beter kunnen integreren in de beroepspraktijk. Een aantal collega's heeft zich verder bekwaamd in het coördineren van het examenproces.

Uiteraard blijven er altijd zaken over die voor verbetering vatbaar zijn. In 2008 gaan we op de eerste plaats aan de slag met de vertaling van het nieuwe kwalificatiedossier naar ons onderwijs en het examen. We verwachten dat met het nieuwe dossier het examenproces nog inzichtelijker wordt voor de student. Ons team zal zich verder bekwamen in beoordelingsvaardigheden. Ook willen we de contacten met het werkveld intensiveren. Er is een werkveldcommissie gevormd die het team adviseert over hoe de studenten beter voorbereid kunnen worden op hun toekomstige beroep. Van onze kant geven wij het werkveld advies en informatie over de begeleiding van onze studenten, zodat het beste uit onze studenten gehaald wordt. Verder gaan we komend jaar Leren, Loopbaan & Burgerschap nog meer uitwerken en integreren in ons onderwijsaanbod.

AKA wordt in augustus 2008 onderdeel van FC Nijmegen: een voorziening waarmee de opvang en het onderwijs voor risicjongeren in Nijmegen duurzaam wordt geregeld. FC Nijmegen is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van vo- en mbo-schoolbesturen. Vanaf augustus 2008 wordt AKA samengevoegd met de vmbo-scholen H400, en de leerwerkplaatsen Mariken onder de noemer Centrum voor Beroep en Arbeid (CBA).